

Sääksisäätiön toimintasuunnitelma vuodelle 2025

Tiivistelmä

Säätiön hallituksessa toimivat henkilöt edustavat maamme parasta petolintujen asiantuntemusta sekä suojelun että tutkimuksen osalta. Hallituksen ohjauksessa olevat työryhmät avustajineen muodostavat useamman sadan vapaaehtoisen petolintuharrastajien joukon sijoittuen eri puolille maata.

Säätiön neljä työryhmää (sääksityöryhmä, merikotkatyöryhmä, haukka- ja pöllötyöryhmä, viestintätyöryhmä) toimivat toisiaan täydentäen ja ovat verkostoituneet petolintuharrastajien kanssa. Verkoston täydentäminen, harrastajien kouluttaminen ja avustaminen tieteellisten aineistojen keruussa sekä uusien hankkeiden käynnistäminen harrastajien tuella ovat keskeisessä osassa säätiön toimintaa lähivuosina. Näiden toteutuminen on pitkälti riippuvainen ulkopuolisesta rahoituksesta.

Vuonna 2025 säätiöllä on viisi keskeistä hanketta:

1. Sääksen suojelu- ja tutkimushanke keskittyy erityisesti eri puolilla maata toimivien sääksiasiantuntijoiden yhteistyön tiivistämiseen sääksikannan seurannassa ja siitä tiedottamiseen (Pandion-verkko). Pesäkamerat välittävät yleisölle kiinnostavaa tietoa pesätapahtumista ja samalla arvokasta tutkimusaineistoa.

2. Merikotkien inventointihanke tuottaa arvokasta seurantatietoa koko Suomen merikotkakannan tilasta ja pesinnän onnistumisesta. Satelliittilähettimeillä varustettujen merikotkien liikkeitä seurataan merikotka-poro -hankkeen jatkeena. Vuonna 2023 aloitettua metsätalouden vaikutusten seuranta merikotkan sekä sääksen pesintään jatketaan.

3. Uhanalaisten ja silmälläpidettävien petolintujen suojelua tehostetaan parantamalla harrastajien yhteistyötä sekä pöllönpönttöjä ja suurten petolintujen tekopesiä rakentamalla. Petolintuharrastajille järjestetään kiipeilyn turvallisuuskoulutusta yhdessä Luomuksen ja arboristien kanssa.

4. Vuonna 2023 aloitettu hanke tuulipuistojen vaikutuksista pöllöjen pesintään jatketaan suunnitelman mukaisesti ja käynnistetään vuosiseuranta. Siihen haetaan rahoitusta tuulivoimayhtiöiltä.

5. Petolintuharrastajien, metsänomistajien ja metsäalan ammattilaisten yhteistyö toteutetaan kokeiluna Kanta-Hämeessä UPM:n metsäalueella Harvialassa. Hankkeessa pyritään huomioimaan petolintujen pesäpaikat talousmetsissä. Harvialan alueella tutkitaan Lammin biologisen aseman kanssa yhteistyössä tekoälyyn perustuvaa ääniseuranta kohdentuen petolintuihin.

Hallinto

Säätiön toimintaa johtaa hallitus, johon kuuluvat seuraavat petolintuasiantuntijat (sulkeissa taho, jota henkilö edustaa):

Ilmari Häkkinen, puheenjohtaja - BirdLife Kanta-Häme
Vesa Hyyryläinen, varapuheenjohtaja - BirdLife Suomi
Markku Hyvärinen, toimitusjohtaja, viestintätyöryhmän puheenjohtaja
Heikki Kainulainen, Sääksityöryhmän puheenjohtaja
Erkki Korpimäki, haukka- ja pöllötyöryhmän puheenjohtaja, Turun yliopisto
Toni Laaksonen, merikotkatyöryhmä, Turun yliopisto
Heikki Lokki, merikotkatyöryhmä, Helsingin yliopisto
Ossi Nokelainen, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Jyväskylän yliopisto
Jari Valkama, petolintuasiantuntija, Luomus

Hallituksen ulkopuolisena asiantuntijana on merikotkatyöryhmän puheenjohtaja Jouko Högmander.

Vuoden 2025 aikana hallitus kokoontuu 3-4 kertaa. Hallituksen alaiset työryhmät edistävät oman toimialansa hankkeita talousarvion ja resurssiensa puitteissa. Toimitusjohtaja tai hallituksen jäsenet eivät saa työstään palkkaa, vaan sekä säätiön hallinto että kentällä tapahtuva toiminta on vapaaehtoistyötä. Sääksisäätiön kotipaikka on Hämeenlinna.

Säätiön talouden pääpiirteet

Säätiön talous tukeutuu tarvikemyyntituloihin ja sijoitustoiminnan korkotuloihin. Erilaiset toiminta-avustukset ovat osa talouden tuloja. Omaisuuden hoito säätiölain puitteissa on merkittävä tekijä talouden hoidossa. Rahastosijoitusten tuottotarkkailu ja aktiivinen toiminta on jatkuvaa työtä. Yleisön mielenkiinto petolintuihin, esimerkkinä sääksikameroiden seuranta, on kasvanut ja sitä kautta saatuja lahjoituksia käytetään kameroiden ylläpitoon ja petolintujen suojeluun. Säätiön petolintuasiantuntijat ovat hankkineet apurahoja säätiölle kohteena mm Sääksi-tietokirjan teko. Ympäristöministeriön harkinnanvarainen avustus mahdollistaa valtakunnallisen merikotkaseurannan. Sen tuloksia hyödynnetään monessa yhteydessä. Vastaavasti uhanalaisten ja vaarantuneiden petolintujen suojelutyö vaatii varoja. Säätiöllä on suunnitelmissa useita hankkeita, joiden tarkoitus on edistää petolintujen suojelua ja tutkimusta ja saada lintuharrastajia avuksi kenttätöihin. Hankkeita edistetään sen mukaan miten rahoitushakemukset menestyvät. Yhteistyö metsänomistajien ja metsämattilaisten kanssa on oleellinen osa työtämme.

Sääksisäätiön hankkeet vuonna 2025

Merkittävä osa säätiön toiminnasta tapahtuu hankkeiden kautta. Vuoden 2025 keskeiset hankkeet on kuvattu seuraavassa ja niiden toteuttamiseen Sääksisäätiö hakee tukea eri rahoituslähteistä.

1. Sääksien suojelu ja tutkimus

Taustaa

Suomen sääksikanta on melko vahva onnistuneen suojelutyön ansiosta. Kuitenkin tilanteen pitäminen tällaisena vaatii jatkuvaa työtä. Sääksityöryhmä on yhteistyössä Luomuksen kanssa

tarkastanut vuosittain suuren osan Suomen sääksenpesistä ja rengastanut merkittävän osan poikasista. Työ tehdään vapaaehtoisvoimin. Työryhmän toimintaan kuuluu myös mm. tekopesien rakentaminen ja pesäkameroiden ja satelliittilähetinlintujen seuranta.

Tavoite

Sääksityöryhmän kärkihanke vuonna 2025 on sääksiä rengastavien petolintuharrastajien yhteistyön edistäminen, jotta pesätarkastukset saadaan hoidettua eri puolilla maata ja alaspudonneiden pesien tilalle rakennettua tekopesiä. Nykyisten rengastajien avuksi ja tilalle etsitään lintuharrastajien joukosta työn jatkajia.

Hankkeen kuvaus

Sääksenpesien tarkastukset jatkuvat eri puolilla maata noin sadan vapaaehtoisen sääksirengastajan toimesta. Rengastajat pitävät yhteyttä vuonna 2022 avatun sääksiverkon kautta (Pandion-verkko@helsinki.fi). Mukaan tarvitaan uusia rengastajia ja säätiö on mukana järjestämässä innokkaille harrastajille koulutusta petolintujen rengastuksesta ja turvallisesta kiipeilystä. Pesätarkastusten tulokset kootaan vuosittain yhteenvedoksi Luomuksen tietokantaan ja julkaisuihin.

Enemmistö maamme sääksistä (noin 1400 paria) pesii nykyisin sääksirengastajien rakentamilla pesäalustoilla, jotka säilyvät puussa vuosikymmeniä. Luonnonpesien putoamiset pyritään korjaamaan paikallisten rengastajien avulla ja tarvittaessa rakennetaan tekopesiä uusille kohteille. Tekopesien rakentaminen edellyttää maanomistajan lupaa. Suomen Metsäkeskus on kotisivullaan ohjeistanut maanomistajia asutun sääksenpesän ympäristön metsänhoitotoimista ja ohjeiden noudattamista seurataan.

Janakkalan, Paltamon, Muonion ja Kolarin pesäkamerat sijoitetaan pesille Varsinais-Suomen ELY-keskuksen luvalla ennen sääksien saapumista. Yleisö pääsee seuraamaan pesätapahtumia säätiön kotisivuilta ja katsojat voivat tehdä vapaaehtoisia lahjoituksia pienkeräysluvalla. Kertynyttä kuvamateriaalia käytetään valmisteillaolevan sääksikirjan kuvituksessa. Sääksityöryhmän jäsenet osallistuvat vuoden 2025 aikana talkootöinä pesätarkastuksiin, pesien droonikuvauksiin, tekopesien rakennukseen, pesäkameroiden ja akkujen siirtoon ja pönttöjen rakentamiseen.

Kustannusarvio

Sääksen pesätarkastajille maksetaan matkakorvauksia, jotta syrjäseutujen, erityisesti Pohjois-Suomen syrjäiset sääksenpesät saadaan seurannan piiriin ja lisäksi metsänkäyttöilmoitusten pesätarkastuksiin - arvioitu kustannus 3.000 euroa. Tekopesien rakentamista tuetaan 1.000 eurolla ja pesäkameroiden ylläpitoa 3.000 eurolla. **Sääksityöryhmän kustannukset ovat yhteensä 7.000 euroa.**

2. Suomen merikotkakannan inventointi

Taustaa

Merikotka on huippupeto, jonka menestymisen seuranta tieteellisillä menetelmillä tuottaa tärkeää ympäristön tilan seurantatietoa Itämeren ekosysteemin tilasta. Laji on myös parhaillaan vankistamassa jalansijaa Suomen sisämaassa järviolueilla, mikä korostaa merikotkan seurannan tarpeellisuutta koko maassa. Merikotka vaikuttaa monien saalislajien kantoihin, sen kudoksiin kerääntyy ympäristömyrkyjä ja muita kumuloituvia kemikaaleja. Tämän linnun pesimämenestys antaa kuvaa ravintoverkon toimivuudesta. Sääksisäätiö on

organisoinut tietojen keruun ympäristöviranomaisten puolesta siten, että tietoa on saatavilla koko Suomen merikotkakannan tilasta ja kehityksestä.

Suomen merikotkakannan tilasta 1970-luvulta alkaen on varsin tarkat tiedot johtuen WWF Suomen merikotkatyöryhmän järjestelmällisestä inventointityöstä vuosina 1973-2019. Sääksisäätiö – ja sen yhteyteen siirtynyt merikotkatyöryhmä – otti vuonna 2020 hoitaakseen merikotkakannan ja sen pesimätuloksen vuosittaisen inventoinnin koko maassa. Työ tehdään vapaaehtoisin voimin, mutta Sääksisäätiö on ympäristöministeriön avustuksen turvin pystynyt maksamaan pieniä matkakorvauksia, jotka kattavat polttoainekuluja ja venevuokria sille pienelle osalle pesätarkastajia, joiden kustannukset ovat kaikkein suurimmat.

Tavoite

Vuonna 2025 Sääksisäätiön merikotkatyöryhmän tavoitteena on inventoida noin tuhat reviiriä eli kaikki edellisenä vuonna asutut reviirit sekä ne uudet, joita pesätarkastajat löytävät maastossa tai joista eri verkostojen kautta tulee vihjeitä. Tarkastettavia pesiä arvioidaan olevan noin 1600 kpl. Reviireistä noin 75% on Itämeren vaikutuspiirissä. Pesätarkastuksen yhteydessä kerätään tieteellisiä näytteitä ja tiedot pudonneista pesistä sekä niistä, joiden ympäristö on muuttunut pesimiskelvottomaksi. Turun yliopiston tutkijat vastaavat pääosasta aineiston käsittelyä, ja siellä on viime vuosina useita tutkijoita väitellyt merikotkasta. Väitöskirjojen aineiston keruussa Sääksisäätiön pesätarkastajilla on ratkaisevan tärkeä roolinsa.

Hankkeen kuvaus

Tammikuussa 2025 Sääksisäätiö järjestää Valkeakosken Päivölässä kaksipäiväisen seminaarin, jossa on mukana myös kalasääsken inventointiin erikoistuneita henkilöitä (useat seuraavat molempia lajeja omalla toimialueellaan). Koulutus jatkuu maastossa, ja se on tärkeää maastotyön tarkoituksenmukaisen organisoinnin takia sekä toiminnan laadun ja jatkuvuuden varmistamiseksi.

Keväällä ja kesällä 2025 Sääksisäätiön noin 130 pesätarkastajaa kiertää maastossa merikotkien reviirejä Saaristomereltä Lappiin ulottuvalla alueella. Näiden lisäksi mukana on saman verran väkeä avustavissa tehtävissä (vene- ja autokilometreistä, drone-pilotteja, kirjureita, aineistoja keräviä tutkijoita, emolintujen kuvaajia jne). Pesillä pyritään kuitenkin käymään häiriön minimoimiseksi pienemmällä, vain 3 hengen ryhmällä.

Tieto pesimätuloksesta, mittaustulokset ja tieto kerätyistä näytteistä tallennetaan säätiön Merikotkatyöryhmän laadunvalvonnan jälkeen Haliaeetus-tietokantaan, jota ylläpitää Luomus. Muiden tietojen ohella tallennetaan samalla myös tiedot maastotyöhön käytetyistä työtunneista sekä vene- ja autokilometreistä. Vuonna 2024 nämä olivat koko maassa noin 6000 tuntia sekä kilometrejä veneellä 11 500 ja autolla 45 000.

Kun tiedot ovat koko maan osalta koossa, luovutetaan pesäpaikkatiedot paikallisten ELY-keskusten ja Suomen metsäkeskuksen käyttöön ja Laji.fi -portaalin kautta ne ovat myös suurten metsäyhtiöiden ja muiden toimijoiden käytössä. Lisäksi merikotkatyöryhmän seurantavastaava toimittaa harkinnan mukaan ja rajattuina tietoja mm. maankäytön suunnittelijoille ja erilaisille konsulttifirmoille mm. tuulivoimapuistojen suunnittelua varten. Tällaisia aineistopyyntöjä on noin 50 vuodessa. Viranomaiskäytössä tiedot Suomen merikotkakannan tilasta palvelevat mm. HELCOMin indikaattorilajien seurantaa ja Natura-raportointia (merikotka on lintudirektiivin I-liitteen laji).

Merikotkan ja sääksen pesäpaikkatietoja käytetään Suomen Metsäkeskuksessa metsänkäyttöilmoitusten tarkastamisessa. Vuodesta 2023 alkaen tätä entistä parempaa

koordinaatiota ja yhteistyötä metsätalouden ja petolintujen suojelun välillä kehitetään edelleen, ja tiedon kulkua sujuvoitetaan. Samalla pyritään varmistamaan, että kaikilla metsäalan toimijoilla on käytettävissään tieto siitä, miten petolintujen pesät otetaan huomioon metsätaloudessa. Merikotka on ollut tässä suojelutyössä edelläkävijänä, sääksi ja maakotka ovat tulleet kohta perässä. Sääksisäätiön ja Luomuksen on myös tarkoitus seurata sitä, miten maanomistajille ja metsäalan toimijoiden käyttöön toimitetut pesäpaikkatiedot ovat varmistaneet pesäpaikkojen säilymisen metsätalouden toimenpiteissä.

Kustannusarvio

Pesäpaikkojen inventoinnin polttoaine- ja venevuokrakustannukset ovat noin 12 000 euroa. Metsänkäyttöilmoitusten kriittisten kohteiden maastotarkastusten matkakuluihin tarvitaan noin 2 000 euroa ja Päivölän koulutusseminaarin järjestäminen 50 hengelle (osanottajat maksavat osan kustannuksista) 2 500 euroa.

Sääksisäätiö vastaa merikotkan inventointihankkeesta koko maassa. Ahvenanmaan kustannusten rahoitusta on haettu ahvenanmaalaisista rahoituslähteistä. Poronhoitoalueen osalta inventoinnin kustannukset kattaa Metsähallitus. **Merikotkatyöryhmän kustannukset vuonna 2025 ovat yhteensä noin 16 500 euroa.**

3. Haukkojen ja pöllöjen suojelun edistäminen

Taustaa

Haukka- ja pöllötyöryhmän vastuulla on monien erittäin uhanalaisten (kuten mehiläishaukka, piekana ja huuhekaja), vaarantuneiden (hiirihaukka, sinisuohaukka ja varpuspöllö) sekä silmälläpidettävien (kanahaukka ja helmipöllö) suojeluun tähtäävät käytännön toimet sekä suojelututkimus. Näiden lajien parissa työskentelee lukuisa joukko asiantuntijoita, linturengastajia ja -harrastajia sekä heidän avustajiaan eri puolilla maata. Näiden petolintulajien uhanalaisuutta voidaan lievittää monilla suojelutoimilla, joista tärkeimpiä oivat elinympäristöjen suojelu ja ennallistaminen sekä pöllöjen pesäpönttöverkostojen ja haukkojen tekopesien rakentaminen ja ylläpito. Näistä suojelutoimista onkin jo saatu lupaavia tuloksia vuosien mittaan.

Työryhmän perustamassa petolintuharrastajien verkostossa on mukana kymmeniä vapaaehtoisia eri puolilta maata ja monet heistä ovat mukana myös muiden petolintujen suojelutyössä samoin kuin aktiivisesti toimivissa sähköpostiryhmissä. Luomuksen ylläpitämä Petoruutuseuranta muodostaa luotettavan perustan haukkojen ja pöllöjen pesivän kannan pitkäaikaiseen seurantaan ja uhkatekijöihin.

Metsässä elävien haukkojen (hiiri-, kana- ja mehiläishaukka) sekä koloissa pesivien pöllöjen (helmi- ja varpuspöllö) alamäki on huolestuttava. Risupesiä ja pesäkoloja tuhoutuu hakkuissa varsinkin jos pesän sijainti ei ole metsänomistajan tiedossa. Haukkojen tekopesät ovatkin yksi keino säilyttää pitkäaikainen reviiri asuttuna ja pesäpöntöillä voidaan helpottaa koloissa pesivien pöllöjen asuntopulaa. Tekopesät ja pöntöt voidaan sijoittaa metsänomistajan luvalla erityyppisille suojelukohteille tai varttuneisiin talousmetsiin. Myös sellaiset metsäkuviot, joilla toteutetaan peitteistä metsänhoitoa soveltuvat tekopesien rakentamiseen ja pönttöjen ripustamiseen. Säätiö aloitti vuosina 2022-23 useampivuotisen kokeilun UPM Metsän Harvialan alueella. Selvityksen kohteena on metsätalouden ja petolintujen suojelun yhteensovittaminen ja tekopesät ja pöntöt ovat yksi osa kokeilua. Vuonna 2025 mukaan liitetään metsäammattilaisille ja luontoharrastajille järjestetyt maastoretket, joiden aiheena on petolintujen pesäpaikkojen suojelu.

Tavoite

Työryhmä keskittää toimintansa vuoden 2025 aikana haukkojen ja pöllöjen parissa toimivien henkilöiden verkostoitumisen ja tiedonvaihdon parantamiseen yhteistyössä Luomuksen kanssa. Petolinturengastajat ja -harrastajat ovat sijoittaneet tuhansia pöllönpönttöjä omille seuranta-alueilleen. Monet näistä vanhoista, maastossa kymmeniä vuosia olleista pöllönpöntöistä, ovat uusimisen tarpeessa. Pönttöverkoston ylläpito on pitkäaikaisen suojelutyön ja vertailukelpoisen vuosiseurannan kannalta tärkeä säilyttää samoin kun on tärkeitä, että tarkastusvastoista saadaan siirrettyä uusille toimijoille. Eri henkilöiden kokemukset haukkojen tekopesistä ja pöllönpöntöistä kootaan yhteiseen käyttöön. Yhteistyössä Luomuksen kanssa järjestetään arboristien ohjauksessa kurssitusta turvallisesta kiipeilystä puihin ja jyrkänteille.

Hankkeen kuvaus

Haukka- ja pöllötyöryhmää täydennetään eri puolilla maata vaikuttavilla petolintuharrastajilla ja sääksisäätiön kotisivuilla julkaistaan haukkoihin ja pöllöihin liittyviä kirjoituksia. Säätiö jakaa vuosikokouksessa apurahoja, joista tiedotetaan mm. säätiön kotisivuilla. Vuonna 2025 tuetaan erityisesti hankkeita, joilla vahvistetaan petolintuharrastajien verkostoitumista sekä tuetaan pöllönpönttöverkoston ylläpitoa ja täydentämistä. Aihepiiristä kootaan video-materiaalia, jota jaetaan petolintuharrastajien keskuuteen.

Kustannusarvio

Säätiö varaa apurahojen muodossa jaettavaksi 2.000 euroa pöllönpönttöverkoston ylläpitoon ja tiedottamiseen.

4. Tuulivoimaloiden vaikutukset lapin- ja helmipöllön elinympäristön valintaan ja pesimämenestykseen

Taustaa

Hankkeen tavoitteena on sijoittaa helmipöllön pönttöjä ja lapinpöllön pesälavoja 8-10 tuulivoimalan ympärille eri etäisyyksille alkaen 100-200 metristä aina kuuteen km:in asti n. puolen kilometrin välein Meri-Lapissa. Yhden tuulivoimalan ympärillä olisi siis 10 helmipöllön pönttöä ja 10 pesälavaa eri etäisyyksillä. Pesäpaikat tarkistetaan vähintään kolmen, mahdollisesti jopa neljän vuoden ajan. Pöntöissä ja pesälavoilla pesivien pöllöjen pesimämenestystä sekä emojen pesäpaikkauskollisuutta tutkitaan samanaikaisesti. Pönttöjen ja lavojen rakennustyö ja osittain maastoon sijoittaminen aloitettiin syksyllä 2023 ja saatiin päätökseen vuonna 2024. Kaiken kaikkiaan rakennettiin 100 pesälavaa ja 100 helmipöllön pönttöä. Hanke kestää kesään 2026. Pönttöjen ja lavojen rakentamisesta sekä niiden tarkastamisesta ja pesimämenestyksen seurannasta huolehtii rengastaja Matti Suopajarvi työryhmineen. Hanketta ohjaavat emer. prof. Erkki Korpimäki ja prof. Toni Laaksonen (Turun yliopisto, biologian laitos, ekologian osasto).

Kustannukset

Vuoden 2025 aikana haetaan vuosiseurannan tarvitsevaa rahoitusta tuulivoimayhtiöiltä.

5. Petolintuharrastajien, metsänomistajien ja metsäalan toimijoiden yhteistyö

Taustaa

Sääksisäätiö aloittaa vuonna 2025 kokeiluhankkeen metsäyhtiö UPM:n kanssa, jossa petolintuharrastajia koulutetaan yhteistyöhön metsänomistajien ja metsäalan ammattilaisten kanssa. Kaikilla osapuolilla on halua edistää petolintujen suojelua, mutta tiedon puute, tiedon kulun ongelmat ja vanhat ennakkoluulot on vaikeuttaneet yhteistyötä.

Luomuksen yhteydessä toimivien, noin 300 petolintujen rengastajan maastotyö tuottaa ja ylläpitää aineistoa petolintujen pesäpaikoista. Tietokannassa on nykyisin tiedot noin 10 000 metsien petolinnun pesästä. Nämä pesäpaikkatiedot ovat vuodesta 2022 olleet Laji.fi -tietokannan rajapinnan kautta käytettävissä Suomen metsäkeskuksella, muilla viranomaisilla ja metsäyhtiöillä. Eri viranomaisten, Sääksisäätiön ja Luomuksen yhteistyönä on määritelty metsänkäsittelyohjeet kolmen suuren petolinnun, merikotkan, maakotkan ja kalasääsken, pesien ympäristölle.

Olenainen osa ohjeista koskee metsänkäsittelyä pesää lähinnä olevalla suojavyyhykkeellä ja tätä laajemmalla häiriövyyhykkeellä. Metsäkeskus tarkistaa sille saapuvat metsänkäsittelyilmoitukset ja milloin toimenpiteet metsässä osuvat lähelle tunnettuja pesiä, ohjeistaa se toimijoita pesien säästämiseksi ja pesimäaikaisen häiriön välttämiseksi. Uudet FSC-metsäsertifioinnin ohjeet koskien petolintujen pesien säästämistä ovat jo voimassa.

Tavoite

Tavoitteena on edistää petolintujen tuntemusta, innostaa nuoria lintuharrastajia kiinnostumaan petolintujen seurannasta sekä lisätä petolintuharrastajien ja viranomaisten sekä metsänomistajien ja metsäalan ammattilaisten välistä yhteistyötä. Metsäalan yhteistyössä on kyse ennen muuta petolintujen pesäpaikkojen turvaamisesta talousmetsissä, ja tätä varten myös lintuharrastajat tarvitsevat koulutusta rakentavasta yhteistyöstä. Lisäksi pyritään luomaan paikallisella tasolla kontakteja metsänomistajiin ja metsäalan ammattilaisiin, jotta varmistetaan tiedon kulku pesäpaikoista ja eri mahdollisuuksista niiden säätämiseksi.

Hankkeen kuvaus

Hanke on monivuotinen ja se aloitettiin kokeiluluonteisesti vuonna 2024 UPM:n metsäalueella (8.000 ha) Janakkalan Harvialassa. Hanke jatkuu vuonna 2025. Alkuun kootaan yhteen Kanta-Hämeestä kokeneita petolintujen harrastajia ja petolinnuista kiinnostuneita nuorempia lintuharrastajia sekä metsäalan toimijoita. Mallialueen maastokohteilla esitellään eri petolintujen pesäpaikkoja ja mahdollisuuksia niiden suojelemiseksi mm FSC metsäsertifioinnin perusteella.

Pöllönpöntöt, eri haukkojen tekopesät ja sääksen tekopesät kuuluvat osana koulutukseen. Koulutustilaisuuksista kootaan opetusmateriaalia eri yhteyksissä käytettäväksi. Vuoden aikana saadut kokemukset ovat perustana seuraavan vuoden toiminnalle, jolloin mukaan haetaan Pirkanmaan ja Keski-Suomen petolintuharrastajia, metsäalan toimijoita, BirdLifen paikallisyhdistyksiä ja Luomus.

Kustannusarvio

Hankkeen kustannuksiin haetaan rahoitusta UPM Metsän kautta, arviolta 1.000 euroa

6. Viestintä, kotisivut ja arkistointi

Taustaa

Viestintätyöryhmä tukee muiden työryhmien toimintaa tiedottamalla siitä mediassa. Sisäisessä viestinnässä tukena ovat petolintuharrastajien käyttämät merikotkaverkko @lists.utu.fi ja Pandion-verkko@helsinki.fi. Kansalaisille ja viranomaisille on käytössä suorat sähköpostiosoitteet saaksi@saaksisaatio.fi ja merikotka@saaksisaatio.fi. Säätiön kotisivut (www.saaksisaatio.fi), Facebook sekä Instagram jakavat ajankohtaista tietoa säätiöstä. Nämä palvelevat sekä sisäistä että ulkoista viestintää. Näille kanaville tuotetaan

ajankohtaista tiedotusaineistoa, joka kattaa säätiön toimintakentän ja innostaa uusia harrastajia tulemaan seuraajiksi ja aktiiviksi toimijoiksi. Kotisivuilta löytyy tietoja petolintujen ekologiasta, ja sinne kerätään myös linkkejä tärkeisiin tutkimusraportteihin.

Sääksisäätiö on järjestänyt vuosittain tammikuussa Valkeakosken Päivölässä kaksipäiväisen koulutustilaisuuden merikotka- ja sääksityöryhmän toimijoille. Vuonna 2025 on tarkoitus ottaa päivien ohjelmaan mukaan myös esityksiä muista petolinnuista.

Tavoite

Viestintäryhmä tuottaa esittelymateriaalia säätiön toiminnasta petolintujen suojelun ja tutkimuksen parissa. Niitä on nähtävänä kotisivuilla ja YouTube -sivustolla. Sääksi -tietokirja julkaistaan vuoden aikana. Kotisivujen päivitys saadaan vietyä päätökseen ja säätiön viime vuosien arkisto suunnitellaan vietäväksi pilvipalveluun yhteistyössä ohjelmistoyritys Opiferum Oy:n kanssa. Säätiön vanha paperiarkisto ja näyttelymateriaalit siirretään Pohtiolammen tiloista toistaiseksi Lammin Evolle entisen kalantutkimusaseman tiloihin.

Hankkeen kuvaus

Jorma Yrjölän yritys Pronatura on pyynnöstä kuvannut videolle lukuisia petolintujen suojeluun liittyviä videoita petolintuasiantuntijoiden ohjeistamana. Valmista materiaalia on mm sääksen tekopesän rakentamisesta, poikasten rengastuksesta, merikotkan pesätarkastuksesta, varpuspöllön pesäpöntöistä ja viirupöllöstä. Kuvia tullaan jatkamaan Harvialan petolintuhankkeen merkeissä vuoden aikana.

Säätiön asiantuntijat Pertti Saurola, Juhani Koivu ja Ilmari Häkkinen valmistelevat uuden Sääksi -kirjan julkaisua vuoden 2025 aikana aiemmin saamiensa apurahojen tuella. Kirjan kuvamateriaalia on kerätty usean vuoden ajan eri kuvaajilta. Kirja tulee myyntiin säätiön omakustanteena kirjakauppoihin ja omien myyntikanavien kautta syksyllä. Painos tulee olemaan 1 000 kappaletta.

Säätiön kotisivujen asiasisältöihin on tullut muutoksia ennen kaikkea Sääksikeskuksen toiminnan lopettamisesta johtuen ja sivut päivitetään ajan tasalle. Suunnittelemme säätiön arkiston perustamista pilvipalveluun Opiferum-yrityksen kanssa.

Kustannukset

Arkistotilan vuokra 1.000 euroa. Sääksikirjan painokustannukset 8.000 euroa, taittokulut 3.000 euroa ja suoramyyntikulut 2.000 euroa, josta puolet katetaan saaduilla apurahoilla. Kirjan kappalehinta on arvioitu 30 euroa. **Viestintäryhmän kulut yhteensä 7.000 euroa.**

7. Yhteistyö viranomaisten ja muiden sidosryhmien kanssa

Eri toimijoiden yhteistyö on välttämätöntä petolintujen suojelussa. Sääksisäätiön vapaaehtoistyön onnistumisen mittarina voidaan pitää sääksen, merikotkan ja muiden petolintujen populaatioiden kasvua pidemmällä aikavälillä. Vähälukuisina lajeina petolintujen kantojen suotuisan suojelun tilan saavuttaminen ja ylläpitäminen edellyttävät aktiivisia suojelutoimia ihmistoiminnan muuttaessa petolintujen elinympäristöjä epäedulliseen suuntaan monin eri tavoin. Petolintupopulaatioiden kehitys heijastaa osaltaan luonnon monimuotoisuuden tilaa. Suojelun onnistuminen edellyttää monipuolista yhteistyötä maan-

ja metsänomistajien, petolintujen seurantaan osallistuvien maastohenkilöiden ja muiden tahojen, metsäsektorin, yliopistojen ja tutkimuslaitosten sekä viranomaisten välillä.

Suojelun perustana on tutkittu tieto. Suojelua hidastaa tutkitun tiedon leviämissesteet maan- ja metsänkäytön toimijoille ja viranomaisille. Leviämissesteinä voidaan pitää eri toimijoiden yhteistyön puutetta sekä osittain lainsäädännön asettamia rajoituksia. Sääksisäätiö on petolintujen suojelun asiantuntijaorganisaatio ja sen rooli petolintujen suojelussa on (1) tutkimusaineiston kokoamisen edistämässä, (2) yhteistyön lisääminen maan ja metsän käytön toimijoiden kanssa ja (3) yhteistyö viranomaisten kanssa.

Luomus vastaa Suomessa petolintukantojen seurannasta ja Sääksisäätiö avustaa tässä työssä. Luomuksessa ylläpidettävät tietokannat ovat keskeisiä työvälineitä pesintöjen seurantatietojen kokoamisessa. Viime vuosina myös Turun yliopiston biologian laitos ja Biodiversiteettiyksikkö ovat olleet mukana yhteistyössä ja petolintutkimuksen kehittämisessä. Metsähallituksella on erityisvastuulajiensa (maakotka, muuttohaukka ja tunturihaukka) seurannan koordinoituvastuu koko Suomessa.

BirdLife Suomen paikallisjärjestöt ovat keskeisellä sijalla edistettäessä petolintujen suojelua. Säätiö käynnistää vuoden aikana yhteistyön kokeiluluonteisesti Kanta-Hämeen, Pirkanmaan ja Keski-Suomen yhdistyksien kanssa järjestämällä tilaisuuksia ja retkiä petolintujen pariin.